

УДК 332.12

Салівончик О.М., к.е.н.

Оксенюк К.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ДЕРЖАВИ

У статті визначено роль соціальної сфери в процесі стійкого розвитку та її сутнісні характеристики. Перспективи розвитку держави визначаються через успішне функціонування соціальної сфери як масштабного сектора економіки.

Ключові слова: соціальний розвиток, соціально-економічний розвиток, соціальна сфера, регіон, держава.

Salivonchuk H., Oksenjuk K.

SOCIAL DEVELOPMENT OF OF THE REGIONS STATE

In the article the role of social services in the process of sustainable development and its essential characteristics. Prospects for the development of the state are determined through the successful operation of a large-scale social sector.

Keywords: social development, socioeconomic development, the social sphere, region, state.

Салівончик Е.Н, Оксенюк К.И.

СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНОВ ГОСУДАРСТВА

В статье определена роль социальной сферы в процессе устойчивого развития и ее существенные характеристики. Перспективы развития государства определяются через успешное функционирование социальной сферы как масштабного сектора экономики.

Ключевые слова: социальное развитие, социально-экономическое развитие, социальная сфера, регион, государство.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

У сучасних умовах однією із ключових проблем є наявність серйозних диспропорцій соціально - економічного розвитку регіонів. Виникає завдання розробки стратегій регіональної конкурентоспроможності, спрямованих на комплексне рішення завдань регіонального розвитку, підвищення рівня національної. Належне регулювання процесів соціального розвитку держави неможливе без урахування регіональних аспектів та територіальних особливостей реалізації державної політики в різних сферах життєдіяльності, адже таке врахування дозволяє визначити сильні та слабкі сторони функціонування регіональних економічних систем, сприятливі й загрозові тенденції в цій сфері. Кожна область може робити вагомий внесок в економіку країни за рахунок сукупного продукту і національного доходу, що виробляється на її території та забезпечувати необхідний рівень життя населення в цьому регіоні. Області України відрізняються за рівнем виробництва і національного доходу на душу населення. Між регіонами завжди були і будуть певні відмінності у рівнях соціального розвитку внаслідок дії об'єктивних чинників (відмінності у природних умовах і ресурсах, чисельності населення, трудових ресурсах, розселенні, історичному розвитку економіки регіонів). Зближення рівнів соціального розвитку регіонів можливе лише за умови поглиблення ефективної спеціалізації за раціонального використання місцевих умов і ресурсів. Тому треба враховувати специфіку кожного регіону на основі поглибленого соціального аналізу його можливостей.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми соціального розвитку України та її регіонів досліджуються науковими

установами держави та провідними вченими: М.Долішній, П.Беленький, З.Герасимчук, А.Гриценко, Б.Данилишин, С.Злупко, В.Куцепко, Л.Ковальська, В.Пиля, С.Писаренко, Д.Стеченко, О.Чмир, І.Школа, М.Щурик та інші. Серед іноземних представників доцільно виділити наукові праці Дж.Еліасопа, Х.Зінгера, Т.Кампболла, В.Красовського, П.Самуельсона, І.Сипяєвої, І.Тараканової, Г.Хедткампа та інших. Але велике практичне значення зменшення неоднородності соціального розвитку регіонів, потребує подальших досліджень в цій галузі.

Цілі статті. Цілями статті є дослідження проблем та особливостей соціального розвитку регіонів України що мають враховуватися для подолання неоднорідності соціального їх розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Соціальна сфера діяльності на регіональному рівні полягає у здійсненні просторових процесів у суспільстві, впровадженні раціональних форм організації життя людей з точки зору умов праці, побуту, відпочинку, розвитку особистості, відновлення життя, відтворення населення. Ця сфера безпосередньо пов'язана з політикою, економікою, соціологією, демографічними дослідженнями тощо. Питання стосовно розвитку соціальної сфери як виду економічної діяльності розглядаються виключно в контексті організації життя людей в межах конкретної території, територіальної організації праці.

До складу соціальної сфери регіону відносяться установи, що сприяють відтворенню населення, установи охорони здоров'я, соціального захисту населення, організація санаторно-курортного, туристично-готельного обслуговування, фізкультури і спорту. Завдання регіональних установ, що сприяють відтворенню населення — задовільнити потреби людей. Фахівці установ охорони здоров'я, наприклад, вивчають рівень захворюваності людей окремими хворобами, причини, що впливають на наявність того чи іншого класу хвороб. Наявність населення, фізичний стан людей використовують для визначення потреб у закладах охорони здоров'я, мережі медичних закладів, мережі будинків-інтернатів для пристарілих та інвалідів, санітарно-курортних та інших закладів [1, с.18].

Повноцінна система ринкового господарювання потребує серйозних перетворень в усіх сферах суспільства й економіки. Актуалізуються питання регіонального розвитку, що пов'язуються із необхідністю формування кожним регіоном держави конкурентних переваг, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та процесів соціалізації їх економіки. Перехід регіонів держави на модель соціально орієнтованого ринкового господарства вимагає формування та розвитку адекватної сучасним реаліям соціальної сфери розвитку регіонів держави. Нерівномірність розміщення об'єктів соціальної сфери по території регіонів держави, різна територіальна доступність населення регіону до соціальних об'єктів, недостатня забезпеченість населення соціальними послугами призводять до появи значних регіональних асиметрій у її рівнях та дезінтегруючих чинників у забезпеченні соціальної безпеки регіону в цілому.

Тому максимальне задоволення потреб населення у соціальних послугах вимагає застосування виважених механізмів формування та розвитку соціальної сфери регіонів держави. Рівень розвитку соціальної сфери регіонів, разом з такими показниками, як відкритість економіки, ефективність уряду, ступінь розвитку фінансового сектору, технології, управління, кваліфікація робочої сили і рівень освіти, є одним із індикаторів для оцінки конкурентоспроможності регіонів держави [1, с.10]. Необхідність формування та розвитку сучасної соціальної сфери регіону визначається такими чинниками, як перехід регіонів держави на модель соціально орієнтованого розвитку, зміна ринкової кон'юнктури, що передбачає зміну попиту та пропозиції на різні види соціальних послуг, зростання потреб населення у соціальних послугах, ведення

державної політики щодо укрупнення окремих об'єктів соціальної сфери, зміна форм власності на об'єкти соціальної сфери тощо.

Все це зумовлює необхідність комплексного дослідження соціальної сфери регіонів держави.

Слід зауважити, що кожен регіон України має певні специфічні особливості, які відрізняють його від усіх інших, тобто є унікальним за комплексом ознак. Отже, для кожного має бути розроблено свій власний напрямок формування та розвитку соціальної сфери регіону. Саме тому органами державної влади на регіональному рівні має бути створена така соціальна сфера, яка б мала на меті створення сприятливих можливостей для соціального обслуговування населення при оптимальному використанні наявних на певній території ресурсів. Слід відмітити, що формування соціальної сфери регіону відбувалося в умовах командно-адміністративної економіки. Сьогодні, коли ми прагнемо до соціально-орієнтованої економіки ринкового типу, необхідно обов'язково здійснювати розвиток соціальної сфери, особливо у тих регіонах, де існують значні диспропорції у концентрації об'єктів соціальної сфери [2, с.33].

Саме населення регіону потребує задоволення потреб у різних соціальних послугах, створюючи цим самим необхідність у кваліфікованих працівниках певних професій. Виходячи з наведеного вище, територіальна організація соціальної сфери повинна бути спрямована на поліпшення соціально-економічних умов життя населення регіону та держави в цілому. Наявність добре розвиненої соціальної сфери є свідченням високого рівня розвитку економіки регіону.

Соціальна сфера повинна стати реальним чинником довгострокового сталого соціально-економічного розвитку України. Практичне використання цього чинника можливе лише на основі створення всебічних умов для розвитку усіх видів діяльності соціальної сфери, за рахунок фінансового оздоровлення державної компоненти, її ресурсів, а також залучення приватних ресурсів, засобів підприємств, громадських фондів і організацій. Сталий розвиток соціальної сфери регіонів сприяє успішному просуванню України у напрямі створення соціальної держави.

Важливим стратегічним завданням України є прискорення розвитку соціальної сфери, роль якої в економічному житті суспільства недооцінювалась. Транспорт і зв'язок належать до матеріального виробництва, бо пов'язані з процесом виробництва, і водночас до нематеріального виробництва, бо пов'язані з обслуговуванням людей. Поділяється на такі дві галузі: соціально - побутовий комплекс та соціально - культурний. На даний момент в Україні ця галузь малорозвинута та потребує великих коштів.

Однак, слід зауважити, що в сучасних умовах необхідно раціонально поєднувати виробництво і соціальну сферу. Слід фінансувати лише той обсяг підрозділів соціальної сфери, який дійсно необхідний. При цьому потрібно правильно визначити цей обсяг у відповідності з кількістю працівників (споживачів послуг - населення) і виробництвом в регіоні.

Висновки. Соціальна сфера, безпосередньо впливаючи на спосіб життя людей, відіграє важливу роль у формуванні життєсприйняття людини [3, с.16]. При цьому у людей збільшується значущість місць з високим соціально-культурним потенціалом, з високим рівнем обслуговування, що створює умови для всебічного розвитку особи, невіддільно від змін умов життя, тобто обставин, що дозволяють підвищувати різноманітність форм життєдіяльності і залучатися до більш творчих результатів і видів діяльності.

Список використаних джерел

1.Беленький П.Ю. Ринкова інфраструктура і проблеми економічного розвитку в умовах формування конкурентного середовища / Беленький П.Ю., Гомольська Н.І. //Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Інвестиції і реструктуризація економіки регіону: Щорічник наук. праць. – НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів. – Вип. XI. – 2000. – С.8 – 21.

2. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіонал істика: навч. посіб. / Стеченко Д.М. – К.: Вікар, 2001. – 377 с.
3. Витренко Н.М. Социальная инфраструктура Украины: оценка уровня и перспектив развития / Витренко Н.М. – К.: Наук. думка, 1993. – 144 с.

Рецензент д.е.н., професор Ковальська Л.Л.